AMESTECUL DE CODURI IN TRADUCERE / LE MÉLANGE DE CODES EN TRADUCTION

Nicoleta-Loredana MOROŞAN[1]

Rezumat: Acest articol îşi propune să analizeze problematica traducerii amestecului de coduri. Corpusul de studiu va consta într-o carte scrisă în limba engleză care se ratasează literaturii de adaptare, şi anume *French Lessons* de Peter Mayle, ale cărei traduceri în franceză şi în română poartă titlul *Aventure dans la France gourmande,* respectiv *Lecţii de franceză*. Studiul traducerii co-prezenţei a două limbi în acest tip de roman presupune deci explorarea unei literaturi cu rădăcini autobiografice în care un narator britanic care a făcut alegerea de a se expatria în Franţa îşi povesteşte în limba maternă experienţele trăite pe un teritoriu care, la bază, este doar un teritoriu străin, însă cu a cărui *străinătate*, resimţită la început ca *stranietate*, va ajunge să se familiarizeze încetul cu încetul până la transformarea sa în a doua patrie.
Povestirea, în limba maternă a autorului, a experienţelor trăite într-un spaţiu în care se vorbeşte o cu totul altă limbă maternă nu poate decât să dea naştere la un repertoriu deosebit de bogat în ocurenţe de amestec de coduri (în accepţia lui P. Muysken, 2000) între cele două limbi ale caror statut rivalizează: engleza, în calitate de limbă gazdă (sau limbă matrice în Cadrul Limbii Matrice identificat de C. Scotton Myers, 1993) şi franceza în calitate de limbă invitată (sau limbă inserată în Cadrul sus-menţionat). Cum va fi gestionat acest amestec de coduri, mai apoi, în traducerea în franceză, dat fiind că statutul iniţial al acestei limbi, de limbă inserată, va dispărea, înghiţit fiind de noul ei statut de limbă ţintă ?
Şi ce se va întâmpla cu această interacţiune între cele două limbi materne (a vocii auctoriale, respectiv a spaţiului cultural de desfăşurare a acţiunii) în traducerea într-o altă limbă, în cazul de faţă limba română ?

Cuvinte-cheie: traducere, literatură de adaptare, inserţie, alternat, limbă gazdă, limbă invitată

Résumé : Cet article se propose d'analyser la problématique posée par la traduction des alternances codiques. Le corpus d'étude sera constitué par un ouvrage en anglais relevant de la littérature d'adaptation : *French Lessons* écrit par Peter Mayle, dont les traductions en français et en roumain portent le titre *Aventure dans la France gourmande* et *Lecţii de franceză*, respectivement. Nous serons donc en présence d'une littérature aux racines autobiographiques où un narrateur britannique expatrié par choix en France raconte dans sa langue maternelle ses expériences sur ce qui, à la base, n'est qu'un territoire étranger, mais dont il arrive à apprivoiser peu à peu l'étrangéité jusqu'à en faire sa deuxième patrie.

[1] Universitatea „Ştefan cel Mare" din Suceava, nicoletamorosan@litere.usv.ro.

BDD-A30075 © 2019 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 11:09:07 UTC)

Raconter, dans sa langue maternelle, son vécu dans un espace qui a une toute autre langue natale ne saurait que donner lieu à un répertoire foisonnant de mélanges de codes (dans l'acception de P. Muysken, 2000) entre les deux langues dont les statuts rivalisent : l'anglais en tant que langue invitante (ou langue matrice dans le Cadre de la Langue Matrice de Scotton Myers, 1993) et le français en tant que langue invitée (ou langue enchâssée dans le Cadre mentionné ci-dessus).
Comment sera-t-elle gérée, par la suite, dans la traduction vers le français, la présence du mélange de codes, étant donné qu'une des langues en contact (l'anglais, langue de départ), sera absente et que son propre statut de langue d'arrivée, dans le cas du français, recoupera en fait le statut de langue enchâssée dans la version originale ?
Et, en fin de compte, quel en sera le traitement dans la traduction vers une langue tierce, le roumain, en l'occurrence ?

Mots-clés : traduction, littérature d'intégration, insertion, alternat, langue invitante, langue invitée

1. Preambul

Traducerea unui text afiliat „literaturii de adaptare (*literature of accommodation*, E. C. Knox, 2003: 95), acea literatură de tip personal în care un expatriat (de origine anglofonă, la bază, mai precis american, dar prin extrapolare, de orice naţionalitate (Moroşan, 2014: 539), îşi rememorează în scris, în limba maternă, încercarea de a se integra în mediul francez şi de a ajunge să ţină, într-o anumită măsură, de acest spaţiu (*cf.* Knox, 2003: 93, tr. n.), presupune şi reflecţia generată de confruntarea cu întrebarea referitoare la modul în care trebuie gestionată prezenţa amestecului şi a alternanţei de coduri. Este vorba despre interacţiunea dintre limba de bază a naraţiunii, şi anume limba maternă a naratorului, în cazul de faţă, engleza, şi limba specifică spaţiului şi culturii de adopţie, în care are loc de fapt acţiunea naraţiunii, limba franceză, aceasta din urmă făcându-şi simţită prezenţa prin cuvinte şi sintagme încadrate atât în amestec, cât şi alternanţă de coduri, *code-mixing*, respectiv *code-switching*. Alternanţa de coduri, în care o serie de sociolingvişti încadrează şi amestecul de cod, a fost definită de sociologul interacţional american J. J. Gumperz drept « juxtapunerea, în cadrul unui schimb verbal, de pasaje în care discursul ţine de două sisteme sau subsisteme gramaticale diferite." (J. J. Gumperz, 1982, tr. n.)

Această problematică se va dovedi a avea o natură diferită în funcţie de limba ţintă a traducerii, ceea ce ne conduce la identificarea a două categorii de texte: traducerile în franceză, pe de o parte, respectiv traducerile în română sau în oricare altă limbă ţintă, pe de altă parte. Natura specifică a dilemei puse de actul traducerii în aceste două situaţii provine din schimbarea de statut a limbilor prezente în alternanţele de cod în versiunea originală a textului.

În cazul corpusului supus analizei noastre, şi anume romanul aparţinând literaturii anglofone de adaptare *French Lessons* scris de britanicul Peter Mayle,

BDD-A30075 © 2019 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 11:09:07 UTC)

engleza este *limba sursă*; în acelaşi timp, prin prezenţa alternanţei codurilor, ea îmbracă şi rolul de *limbă matrice* (în terminologia Cadrului Limbii Matrice, *The Matrix Language Frame*, conturat de C. Myers-Scotton în 1993), intrând în relaţie cu limba franceză, *limba inserată*. Limba matrice este limba dominantă, numită şi limbă de bază a unui text, presărată cu unităţi lingvistice aparţinând unei alte limbi sub forma amestecului, respectiv alternanţei de coduri, oferind „cadrul gramatical pentru structura de suprafaţă care combină constituenţii din cele două limbi şi furnizează ansamblul şi ordinea morfemelor, mărcilor şi relaţiilor gramaticale (sufixe, articole, desinenţe, prepoziţii)" (Myers-Scotton). În aceste condiţii, prezenţa binomului engleză - franceză devine un element determinant în construirea identităţii vocii auctoriale, în construirea competenţei sale interculturale, deţinând un rol important şi în ancorarea în mediul devenit din spaţiu străin, la bază, spaţiu de adopţie.

Or, traducerea din limba engleză, care în versiunea originală a cărţii este limbă gazdă ce primeşte cuvinte şi sintagme din franceză în calitate de limba invitată, în chiar această limbă invitată, duce automat la dispariţia binomului pe a cărui importanţă în construirea identirară tocmai am reliefat-o. Preluând funcţia de limbă matrice, limba ţintă a traducerii nu mai poate să-şi asume şi rolul de limbă inserată. Prin urmare amestecul şi alternaţa de cod sunt anihilate. În aceste condiţii, care va fi poziţia traducerii, va fi ea preocupată şi va găsi modalităţi de suplinire a acestei carenţe ?

În ceea ce priveşte traducerea din limba engleză în limba română, limba ţintă îşi va însuşi rolul de limbă matrice, în timp ce limba inserată, franceza, îşi va păstra integral acest rol. Această situaţie prefigurează, la bază, o uşurinţă în translatarea amestecului, respectiv alternanţei de cod. În cele ce urmează vom analiza în ce măsură traducerea efectivă validează această perspectivă.

2. De la împrumutul integrat la inserţie

Titlul romanului scris de Peter Mayle publicat în 2001 la editura Escargot Production Ltd, New York, *French Lessons – Adventures with Knife, Fork and Corkscrew*, tradus în franceză de Jean Rosenthal, în 2002, *Aventures dans la France gourmande – avec ma fourchette, mon couteau et mon tire-bouchon*, iar în română de Alexandra Popescu, în 2006, *Lecţii de franceză*, *Aventurile mele cu furculiţa, cuţitul şi tirbuşonul pe meleagurile Franţei*, prefigurează un întreg ansamblu de indicii şi simboluri ale unei *art de vivre* gastronomice descoperite de un britanic în ţara vecină, de peste Canalul Mânecii. Din reunirea lor va rezulta tapiseria unui mod de viaţă dorit, însă la început resimţit drept străin de narator, apoi, încetul cu încetul, devenit tot mai familiar, unele elemente fiind adoptate pe dată de expatriat, altele fiind respinse cu ironie şi umor binevoitor.

În ţeserea acestei tapiserii, împrumutul şi inserţia din franceză devin elemente esenţiale de ancorare în mediul în care au loc « aventurile cu furculiţa, cuţitul şi tirbuşonul », aşa cum ne dezvăluie de la bun început elementul

BDD-A30075 © 2019 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 11:09:07 UTC)

peritextual constituit de subtitlu. Mergând pe firul ierarhizării create de terminologia limbă matrice, respectiv limbă inserată, ne dăm seama că, în cadrul literaturii de adaptare, se produce o inversare de roluri, căci limba de bază a povestirii, engleza, nu este, de fapt, şi limba de bază a locului unde s-a desfăşurat acţiunea povestită – franceza; prin urmare, limba dominantă a spaţiului devine, prin forţa lucrurilor, în rememorare, limbă inserată. Unul din firele tematice ale acestei cărţi în engleză care va recurge din abundenţă la inserări din franceză este cel de recompunere prin amintirile aşternute pe hârtie a bogăţiei inventarului constituit din felurile de mâncare care l-au impresionat pe naratorul englez.

Introducându-ne într-un aspect important al bucătăriei franceze, şi anume cel care ne recomandă să o gustăm în restaurante mici, de familie, care sunt presărate peste tot în unele zone rurale, şi care, tocmai, nu sunt neapărat cele mai la modă, discursul auctorial în engleză se dedă unei enumeraţii de sortimente de mâncare (fără pretenţii la fantezie, clasice, însă deosebit de gustoase) care recurge atât la *împrumutul* din franceză, cât şi la un tip de amestec de cod, şi anume *inserţia* (Muysken, 2000: 3) din această limbă. Cele două procedee sunt menite a ne transpune pe teritoriul gastronomic evocat:

> As for the rest - the scallops, the terrines, the lamb, the *confits*, the *gratins* of potatoes, the *tarte maison* and *crèmes brûlées*, why ever think of changing them ? They are the classics that have kept generations of people happy. (Mayle, 2001: 12)

Dacă împrumutul integrat este nemarcat tipografic: „the terrines", inserţiile sunt marcate tipografic prin caracterele italice: „the *confits,* the *gratins,* the *tarte maison,* the *crèmes brûlées*". De fapt, analiza sintagmelor nominale care compun această enumeraţie ne arată că primele două există ca împrumut integrat în engleză, în timp ce ultima, la rândul ei, ar avea deja două echivalente în aceeaşi limbă: *burnt cream* şi *Trinity cream.* Reiese deci că ocurenţa acestor lexeme este înzestrată cu o „natură supralexicală" (Muysken, 2000: 71), iar vocea auctorială a făcut un act asumat alegând să recurgă la procedeul inserţiei de unităţi lexicale din franceză integrate morfologic şi aflate în dependenţă sintactică în cadrul limbii matrice, engleza. Efectul acestor inserţii este de a insista pe caracterul deosebit al experienţei de a gusta produsul reţetelor la care trimit numele felurilor de mâncare în ţara lor de origine, Franţa căci, deşi cunoscute şi pe teritoriul de circulaţie al limbii matrice a discursului, Anglia, ele rămân specifice spaţiului străin evocat prin folosirea termenilor din limba invitată, aspirând astfel la rangul de cultureme.

Tratamentul rezervat acestui procedeu de insistenţă pe culoarea locală de către traducerea în franceză diferă de cel prezent în traducerea în română. Dacă versiunea în franceză neutralizează de fapt distincţia limbă matrice /vs/ limbă

BDD-A30075 © 2019 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 11:09:07 UTC)

inserată, devenind unica limbă de rememorare a evenimentelor şi de reflecţie asupra experienţelor interculturale reprezentate de ele, fără a se preocupa de redarea interacţiunii între limbi, versiunea în română păstrează sus-numitul binom de coduri:

> Pour le reste – les coquilles Saint-Jacques, les terrines, l'agneau, les confits, les gratins de pommes de terre, la tarte maison et les crèmes brûlées – qui s'aviserait jamais d'y changer quoi que ce soit ? Ces classiques ont fait le bonheur de plusieurs générations.» (Mayle, 2002 : 21)
> Cât despre restul – escalopul, terinele, mielul, faimoasele *confits*, minunatele *gratins* de cartofi, *tarte maison* şi *crèmes brûlées* – de ce le-ar schimba cineva vreodată ? Acestea sunt piesele clasice care au adus şi aduc fericire pentru generaţii întregi. (Mayle, 2006 : 21)

Traducerea în limba română urmează îndeaproape dinamica codurilor din discursul în engleză. În acest act de fidelitate, se realizează chiar o extensiune de sens – este vorba despre substantivul *terină*, care există în *Dicţionarul explicativ al limbii române* cu sensul de „vas de pământ smălţuit folosit în bucătărie pentru fierberea, coptul sau păstrarea alimentelor" şi care în *Dicţionarul gastronomic* va acoperi şi sensul de „pateu copt într-un vas special cu capac". Apelul la report – definit de Michel Ballard drept „transferul integral al unui nume propriu din textul de plecare în textul de sosire" (Ballard, 2001: 18, tr.n.) şi folosit, prin extensiune, în explicarea traducerii culturemelor la nivel general (*cf.* Munteanu, 2013) păstrează inserţiile lexicale marcate, la nivel tipografic, ca în original, prin caractere italice, insistând astfel pe specificul acestor feluri de mâncare în cultura gastronomică a spaţiului străin evocat.

În elogiul adus unui alt aspect legat de gastronomia franceză şi de tot universul pe care îl presupune ea, şi anume acelui „personaj deosebit de îndemânatic şi priceput, excelentul ospătar profesionist", care, se subînţelege, face mai mult decât să fie amabil, dornic să servească şi să „ofere un alt sistem de transport de la bucătărie la client", ci „te poate purta la un nivel superior de satisfacţie în ceea ce priveşte experienţa la restaurant" (Mayle, 2006 : 21), discursul narativ abundă din nou în inserţii din franceză menite a reda culoarea locală. *Cornichons*, *pâté*, *daube* vin să completeze peisajul ingredientelor şi felurilor de mâncare descoperite pe parcursul *lecţiilor de franceză* primite de narator pe meleagurile Franţei şi acum oferite publicului cititor în engleză:

> Nothing is rushed, and yet all you need – cornichons to go with pâté, or a good fierce mustard for the daube – is there on your table when it should be. (Mayle, 2001: 13)

BDD-A30075 © 2019 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 11:09:07 UTC)

Din nou remarcăm opţiunea asumată a vocii auctoriale britanice de a face apel la inserţii din limba străină efectuale la nivel supralexical şi de a ignora împrumuturile existente deja în ramura gastronomică a dicţionarelor din limba maternă, căci dacă lexemul *cornichon* are drept echivalent *gherkin*, lexemele *pâté* şi *daube* există deja ca intrări de sine stătătoare, cu aceeaşi ortografie, în *Oxford Dictionary*.

În ceea ce priveşte traducerile în limbile anterior menţionate, ele se diferenţiază din nou în modul de abordare a co-prezenţei celor două limbi, traducerea în franceză acceptându-şi dispariţia statutului de limbă invitată presupus de transformarea sa în limbă ţintă:

> Rien ne se fait dans la hâte et pourtant tout le nécessaire – les cornichons pour le pâté, une moutarde forte pour la daube – est sur la table au moment voulu. (Mayle, 2001 : 22)
> Nu e nici o urmă de grabă şi, în ciuda acestui fapt, totul – de la *cornichons* care să se potrivească la *pâté*, până la muştarul iute pentru *daube* – se află acolo pe masă, la îndemîna ta, exact în clipa în care ai nevoie. (Mayle, 2006 : 22)

Traducerea în limba română, în schimb, acordă, fidelă originalului în engleză, statutul de limbă invitată francezei, marcând inserţiile şi la nivel tipografic prin caractere italice: *cornichons, pâté, daube*. Dacă pentru felul de mâncare provensal *daube* româna nu dispune de un echivalent, cuvintele *cornişon* şi *pate* există însă, fiind frecvent folosite. Actul voluntar de a nu recurge la aceste împrumuturi integrate, ci de a vehicula unităţile lexicale din limba inserată arată preocuparea traducătoarei de a-l transpune pe cititor, aidoma originalului, pe tarâmul străin.

Abordarea opoziţiei *produse alimentare regionale* /vs/ *produse obţinute la scală industrială* vine cu o nouă inserţie intrafrastică operată la nivel supralexical, marcată în text prin caracterele italice: *tapenades*. Micii producători fac eforturi de a-şi face produsele uşor recognoscibile, recurgând la mijloace de furnizare de informaţii detaliate referitoare la calitatea oferită, prin etichetele şi ambalajul lor:

> Now you can find detailed information – with its implicit promise of higher quality – on jams and *tapenades* and cheeses, on sausage and olive oil and honey and pastis." (Mayle, 2001 : 15)

Ca în cazurile precedent analizate, traducerea în franceză ignoră interacţiunea din original, între codul devenit limbă sursă şi cel cu statut acum de limbă ţintă, atribuindu-i însă forma cerută de sintaxa enunţului în franceză, si anume forma de singular şi nu cea de plural cu care apare în engleză:

BDD-A30075 © 2019 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 11:09:07 UTC)

> On trouve aujourd'hui des informations aussi détaillées – avec la promesse implicite d'une qualité supérieure - sur les pots de confiture, de miel et de tapenade, les fromages, les saucissons, l'huile d'olive ou le pastis. (Mayle, 2002 : 24)

În cazul traducerii româneşti, ea păstrează întocmai forma inserţiei din original, deşi conform sintaxei care guvernează fraza, ar fi fost binevenită, ca în versiunea în franceză, forma de singular a substativului *tapenade*:

> Acum poţi găsi astfel de informaţii detaliate – pe borcănele de gem şi de *tapenades*, pe cutiile cu brânzeturi, pe cârnaţi, ulei de măsline, miere şi pastis. (Mayle, 2006 : 24)

3. Alternat

Dacă împrumutul integrat şi inserţia realizează ancorarea în spaţiul de adopţie al naratorului prin apelul la limba maternă caracteristică acestui spaţiu (alta decât limba povestirii), operînd la nivel intrafrastic în discurs, alternatul este un alt mijloc de ancorare specific literaturii de adaptare, care operează însă atât la nivel intrafrastic, cît şi interfrastic. Alternantul presupune că cele două limbi apar în mod alternativ, fiecare păstrându-şi propria structură (*cf.* Muysken, 2000 : 3).

În transmiterea ideii referitoare la gradul ridicat de importanţă acordat de francezi gastronomiei, vocea auctorială se sprijină pe o inserţie, *Monsieur Dupont*, şi pe un alternat actualizat ca argument de autoritate într-un spaţiu natal (cultura britanică) în care momentul mesei este departe de a se bucura de aceeaşi consideraţie ca în Franţa:

> Monsieur Dupont, the average Frenchman, is prepared to invest in his stomach, saving up to eat at the best restaurants, often traveling considerable distances to do so. But, to borrow a phrase from the Michelin guide, *ça vaut le voyage*. It's worth the trip. (Mayle, 2001 : 10)

La rândul lor, ambele traduceri vor păstra alternatul intrafrastic marcat, cu o deosebire, însă. Dacă traducerea în limba română reia *ad litteram* expresia în franceză prezentă în textul englezesc, *ça vaut le voyage*, reliefând-o atât prin caracterele italice, cât şi prin traducerea ei în română (în terminologia lui S. Poplack ne aflăm în faţa unei alternanţe de cod „marcat" prin intermediul reiteraţiei în a doua limbă, „flagged code-switching", 1985): „[...] *ça vaut le voyage*. It's worth the trip. ; [...] *ça vaut le voyage*. Merită să baţi drumul.", traducerea în franceză operează o schimbare care constă în oferirea variantei corecte a ceea ce se dovedeşte a fi un calc lingvistic făcut de vocea auctorială britanică (trip = voyage) şi preluat *tale quale* în traducerea românească: « cela „vaut le détour" ». Alternatul va rămâne *marcat*, însă prin ghilimele.

BDD-A30075 © 2019 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 11:09:07 UTC)

> Monsieur Dupont, francezul de rând, este gata să investească în stomacul propriu, economisind pentru a mânca numai la cele mai bune restaurante, adesea parcurgând distanţe considerabile pentru a face acest lucru. Dar, ca să împrumut o frază din ghidul Michelin, *ça vaut le voyage*. Merită să baţi drumul. (Mayle, 2006 : 19)

> Le Français moyen, M. Dupont, est prêt à investir dans son estomac, à faire des économies pour un dîner dans les meilleurs restaurants. Il parcourt souvent des distances considérables, mais, pour reprendre la formule du guide Michelin, cela „vaut le détour"(Mayle, 2002 : 19)

Aceeaşi structură calchiată *ça vaut le voyage* va fi întâlnită din nou, de data aceasta în cadrul unui alternat interfrastic, îndeplinind aceeaşi funcţie de argument de autoritate referitor la un aspect cultural care riscă să nu fie înțeles de publicul cititor care are limba engleză drept limbă maternă. Subliniind şarmul micilor restaurante presărate prin sătucele franţuzeşti şi dând un exemplu concret în acest sens, vocea narativă decretează :

> Since then, I've been back many times. The food has always been good and the restaurant has nearly always been well attended, even in winter. Word has spread. People come as far away as Aix, or from the other side of the Luberon, an hour or more by car. *Ça vaut le voyage*. (Mayle, 2001 : 12)

> Depuis lors, j'y suis retourné bien des fois. La cuisine y est toujours excellente et la clientèle régulière. La nouvelle s'étant répandue, les gens viennent d'Aix ou de l'autre côté du Luberon, sans hésiter à faire une heure de voiture ou davantage. Le restaurant „vaut le détour". (Mayle, 2002 : 20)

> M-am întors acolo de multe ori. Mâncarea a fost bună dintotdeauna, iar restaurantul se bucura mereu de clienţi, chiar şi în toiul iernii. Din gură în gură, s-a dus vestea. Oamenii veneau de departe, de la Aix sau de pe celălalt mal al Luberonului, o excursie de o oră şi mai bine cu maşina. *Ça vaut le voyage.* (Mayle, 2002 : 20)

În această ocurenţă, alternatul în engleză şi în română cu expresia calchiată *Ça vaut le voyage* se adaugă conclusiv discursului elogios închinat micuţului restaurant de familie, fără să mai fie marcat prin intermediul reiterării prin traducere în limba matrice ; el este un rezumat al trăirii plenare interculturale care presupune co-existenţa încordată a două limbi. Prezentarea acestei trăiri de către vocea auctorială în limba sa maternă trece aşadar prin

BDD-A30075 © 2019 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 11:09:07 UTC)

traducere, aceasta fiind resimţită ca „experienţa unei limbi care vibrează la graniţa dintre echilibru şi risc" (Simeone, 2014 : 17).

4. **Concluzii**

În literatura de adaptare, amestecul de coduri (Muysken, 2000) este un intrument major de ancorare în spaţiul de desfăşurare a evenimentelor povestite, care nu va fi cel la care ne va face să ne gândim prima dată limba vehiculată de ansamblul aparatului peritextual, atât auctorial, cât şi editorial, al cărţii, respectiv primele rînduri ale primului capitol. Astfel, romanul unei voci auctoriale care se exprimă în limba sa maternă, engleza, prezentându-şi concluziile trase în urma unei întregi serii de experienţe interculturale trăite pe teritoriul Franţei, va recurge adesea, din nevoia redării culorii locale, la cuvinte şi sintagme din franceză. Printre acestea se numără culturemele, „unităţi strâns legate de contextul extralingvistic", relative, monoculturale (Lungu Badea, 2015 : 73), deci care ar pune dificultăţi de traducere vocii auctoriale din perspectiva redării semnificanţei lor, apelul la limba franceză asigurând că nu se va pierde nimic din încărcătura specificului cultural.

Traducerea discursului acestui tip de literatură care presupune coprezenţa a două limbi presupune identificarea şi păstrarea formelor de amestec de coduri, fie ele inserţii, alternat sau lexicalizare congruentă.

Bibliografie :

Ballard, Michel (2001): *Le nom propre en traduction*. Paris: Ophrys, 231 p.

Gumperz, John J. (1982): *Discourse Strategies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Knox, Edward C. (2003): „A literature of accommodation" în *French Politics, Culture and Society,* vol. 21, no. 2. Special Issue: *Déjà Views: How Americans Look at France*. New York: Berghahn Books, 2003, pp. 95-110.

Lungu-Badea, Georgiana, (2015): „Culturemul – un concept itinerant" în *Comparaţia în Ştiinţele Scociale. Mizele interdisciplinarităţii*, Bucureşti, Editura Universul Juridic, pp 66-84.

Moroşan, Nicoleta (2014): „L'interculturel dans les récits de voyage", în Revista *Anadiss*, Nr. 18 Vol. II, *Savoir(s) et Discours*, Suceava, Editura Universităţii Suceava, pp 97 – 104.

Muysken, Pieter (2000): *Bilingual Speech. A typology of Code-mixing*, Cambridge: Cambridge University Press, 308p.

Myers-Scotton, Carol (1993): *Duelling Languages. Grammatical Structure in Code-Switching*, Oxford: Clarendon Press, xiv + 263 p.

Poplack, Shana (1985): „Contrasting patterns of code-switching in two communities" în *Methods V: Papers from the Fifth International Conference on Methods in Diactology*, Warkentyne, H. ed, Victoria, 1985, pp. 363-386.

Simeone, Bernard (2014): *Ecrire, traduire, en métamorphose*, Paris: Verdier, 77 p.

BDD-A30075 © 2019 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 11:09:07 UTC)

Resurse web:
Munteanu, Carmen, *Traduire les culturèmes*, [on-line], pp.378-383, accesat la 3 iunie 2019, disponibil la adresa: http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A6078/pdf
Corpus:
Mayle, Peter (2001): *French Lessons – Adventures with Knife, Fork and Corkscrew*. Escargot Production Ltd, New York, 227 p.
(2002): *Aventures dans la France gourmande – avec ma fourchette, mon couteau et mon tire-bouchon*, traduit en français par Jean Rosenthal, Nil, Paris, 254 p.
(2006): *Aventurile mele cu furculița, cuțitul și tirbușonul pe meleagurile Franței*, traducere de Alexandra Popescu, Bucureşti : RAO, 249 p.

BDD-A30075 © 2019 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 11:09:07 UTC)